

לתרומות, הערות והארות במל: 0583219093 או בדוא"ל: pikodic@gmail.com
ניתן לתרום בעמדות 'נדרים פלוס' ע"י לחיצה על קופות נוספות והקשת המילים: פקודך דרשת, או במל' 03-7630585 קוד 2378

פרשת נשא התשע"ט (גיליון נב)

פקודיך דרשתי

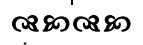

ממדוע מנו את הצעיר לפני הגדול? ממקדימים את הצעיר מפני כבודה של תורה! ממדוע ניתן משא התורה לאח הצעיר ולא לגדול? ללמד דעת את העם שיכבדו את לומדי התורה! מהאם אח קטן יכול לנדות את אחיו הגדול? מהאם עם הארץ מחוייב לכבד את אחיו הקטן הת"ח? מנושאי הארון היו מדבקים מחשבתם בהקב"ה! מהאמר מרן הבית יוסף בהספד על תלמידו הרמ"ק? מהאמר פשר המנהג לשאת מיטת ת"ח בידיים עד הקבר? ממדוע האחים נשאו את יעקב על הכתף דווקא? לכלל תלמיד חכם יש קדושת ארון! מהמושגים של פרעה בערך כיבוד אב! מהמאור שבה מחזירה למוטב! - מעשה נפלא!

"נשא את ראש בני גרשון גם הם" (ד, כב)

מעשה בשני אחים, הגדול לא זכה כלל לכתרה של תורה... ואילו הצעיר היה תלמיד חכם מופלג. באחד הימים פער האח הגדול את פיו, וביזה וחירף את אחיו הקטן התלמיד חכם... כששמע זאת האח הקטן, מיהר לנדות את אחיו הגדול - כדין מבזה תלמידי חכמים. והסתפקו חכמי אותו מקום, אם הנידוי של האח הקטן נחשב נידוי, שהרי האח הקטן מחוייב בכבודו של אחיו הגדול, כדשנינו (במסכת כתובות קג, א) "כבד את אביך ואת אמך וכו' וויתרה של ואת - לרבות את אחיך הגדול?"
השאלה הגיעה לרבינו הרא"ש שענה: יפה עשה האח הקטן שנידה את אחיו הגדול, דכיון שאינו נושא פנים לתורה - אינו עושה מעשה עמך, ומן הדין אינו חייב לכבדו (ראה שו"ת הרא"ש תשובה טו סי' ז).
האם עם הארץ מחוייב לכבד את אחיו הקטן הת"ח? לאור דברי רבינו הרא"ש, כתב החיד"א (בספרו פני דוד) - שאת פסק ההלכה של הרא"ש - ניתן ללמוד מפרשתנו: "הנה כי כן זה לימדנו להועיל למסור הארון לקהת ולהקדימו, דאף על גב דקהת חייב בכבוד גרשון להיותו בכור ואחיו הגדול, מכל מקום היות שקהת נשא את משא הארון - צריך לכבד את קהת יותר. ומשם נלמד דאם אח קטן תלמיד חכם ואחיו הגדול עם הארץ - העם הארץ צריך לכבד את אחיו הקטן התלמיד חכם, אע"ג שאילו הקטן לא היה תלמיד חכם היה הקטן מחוייב בכבוד אחיו הגדול - גדולה תורה להחשיב הקטן יותר מהגדול!"
הגאון החיד"א אף הוסיף מליצה נאה על דין הלכתי זה, וז"ל: "וזהו על דרך הלציי - אין מוקדם ומאוחר בתורה (כלומר אין צעיר או מבוגר לעניין תורה) - כי התורה בכל מקום שהיא - היא הקודמת, וזה נלמד במה שנמסר הארון לקהת והקדימו".

מדוע מנו את הצעיר לפני הגדול? כתב רש"י: נשא את ראש בני גרשון גם הם - כמו שצויתך על בני קהת (לעיל ע"פ א) לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודה". והנה גרשון היה גדול מאחיו קהת, ויש להבין מדוע הקדים למנות את קהת הצעיר לפני אחיו הגדול גרשון?
מקדימים את הצעיר מפני כבודה של תורה! ונתבאר במדרש רבה, שהקדימו למנות את קהת הצעיר משום כבודה של תורה - שנאמר בה "יקרה היא מפנינים וכל חפציק לא ישוו בה" (משלי ג, טו), וקהת היה נושא את ארון הברית בו היתה מונחת התורה, ולכך הוקדם קהת לגרשון! (ורבינו החוקני כתב: "לפי שצריך העבודה כגון הארון השולחן המנונה והמזבחות מוטלות עליהן").
מדוע ניתן משא התורה לאח הצעיר ולא לגדול? ובכלי יקר תמה על דברי המדרש, דאמנם מובן שיש להקדים את מי שנושא את התורה, אך עדיין קשה - מדוע ניתן משא התורה לבני קהת הצעיר דווקא, ולא לגרשון הגדול ממנו?
ללמד דעת את העם שיכבדו את לומדי התורה! וכתב הכלי יקר תשובה נפלאה: "והקרוב אלי לומר בזה, שרצה הקדוש ברוך הוא להראות ש'כבוד חכמים ינחלו' (כנאמר במשלי ג, לה), כדי ללמד דעת את העם שיכבדו את לומדי התורה, ולקרא 'לקדוש ה' מכובד' (כנאמר בישעיה נח, יג) - לקדשו בכל דבר שבקדושה, כדרך שמנה את קהת בתחילה בעבור משא דבר ה' אשר אתו, ואילו היה נותן הארון לגרשון הבכור, הייתי אומר שבעבור הבכורה מנאו תחילה - ולא הייתי תולה החשיבות במשא הארון, על כן מסר הארון אל קהת ומנאו תחילה - וידעו הכל ליתן כבוד לתורה וללומדיה".
האם אח קטן יכול לנדות את אחיו הגדול? הגאון החיד"א זצ"ל כתב שמתוך כך שקהת הוקדם לגרשון - ניתן ללמוד דין הלכתי בדיני כיבוד אח גדול. ומעשה שהיה כך היה:

"ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו" (ו, ט)

הרימון', שכשנסתלק הרמ"ק זי"ע לבית עולמו (והוא בן מ"ח שנים בלבד) הספידו רבו מרן הבית יוסף על קברו ובין הדברים אמר: "כאן נגזר ארון התורה!"
הרמ"ע מפאנו הוסיף דהטעם שהבית יוסף אמר על הרמ"ק שיש לו דין של ארון התורה אף שכבר נפטר, הוא משום שגם לאחר פטירת התלמיד חכם נוהגים בתלמיד חכם כקדושת ארון! (עוד כתב שם, שהאר"י ז"ל העיד שראה עמודי אש סובבים את קבר הרמ"ק ביום ההילולא).
מה פשר המנהג לשאת מיטת ת"ח בידיים עד הקבר? ולאור דברים אלו כתב בספר 'עלי תמר' לירושלמי (מ"ק פ"ג ה"א) וז"ל: "ומכאן המנהג שנפטר אדם גדול נושאים מטתו בידיים עד הקבר, כי הרי קדושתו כקדושת הארון, וכתבי

נושאי הארון היו מדבקים מחשבתם בהקב"ה! בפ"י רש"י ביאר שטעם הדבר שלבני קהת לא נתנו עגלות, משום שהיו נושאים את הארון והשולחן ומזבחה - על כתפם מחמת קדושתם - ולכך לא היו צריכים לעגלות.
הנצי"ב כתב ב'העמק דבר' שלא זו בלבד שהלווים נושאים את הארון על כתפם - "אלא יש להם בעצמם להיות דבקים במחשבתם בדעת אלקות".
והנה לא רק את הארון צריך לשאת בכתף, אלא גם מי שדומה במהותו לארון הקודש - יש לשאתו על כתף כמעלת קדושתו, וכדלהלן:
מה אמר מרן הבית יוסף בהספד על תלמידו הרמ"ק? הרמ"ע מפאנו כתב בהקדמתו לספרו של הרמ"ק זי"ע 'פ'לח

עצמו, וכמו שביאר הרמב"ן דהאבות הן הן מרכבה לשכינה, והלא הארון היה חלוק מכל כלי המקדש שהיה בו דין של בכתף ישאון ולא בעגלות, ולכן היה צריך לשאת יעקב בכתף דוקא, וכמו"כ נראה דכל תלמיד חכם גדול יש לו קדושת הארון ונאמר בו דין נשיאה בכתף!"

☞ **המושגים של פרעה בערך כיבוד אב!** ראוי לציין כאן הארה נפלאה מהגאון רבי מרדכי גיפטר זצוק"ל ראש ישיבת טעלו (בספרו 'פרקי תורה'): ויש ללמוד מכאן לקח נפלא בכבוד אב: שפרעה מלך מצרים היתה לו הכרה כה עמוקה בערך כבוד אב, שאין ראוי שיסע בעגלה, אלא שבניו ישאווהו על כתפיהם! והדברים נפלאים עד כמה רחקנו ממושגי האמת!"

☞

המאור שבה מחזירה למוטב!

הצעירה נטלה את הספר בתודה.

למחרת, בשעה שש בערב בדיוק נשמעו דפיקות בדלת, בפתח עמדה הנערה כשדמעות התרגשות בעיניה, והיא אומרת: "דע לך כבוד הרב, בלילה האחרון לא עצמתי עין, ועברתי על רוב הספר, זהו ספר מדדים הפולח מעמקי הנפש, ובו תובנות לחיים בכל נושא ביהדות, בשנים האחרונות קראתי ספרים רבים, ומעולם לא נתקלתי בכזה מין ספר חכם. אנא, אני רוצה ספר כזה גם!"

כשראיתי את נחישותה וצימאונה נזכרתי שיש בביתי מהדורה ישנה יותר של הפלא יועץ, בשמחה הענקתי לה את הספר הישן. הדלת נסגרה והסיפור היה נשכח מליבי, אלמלא שיחת טלפון מפתיע שקיבלתי לאחר מספר שנים:

מעברו השני של הקו דיבר בהתרגשות אדם לא מוכר, שהזדהה כאחד שהוא ורעייתו חייבים לי את חייהם, ולכן הוא מתקשר להזמינני לשמש כסנדק בברית של בנם בעוד יומיים!

"מי אתם?" שאלתי בפליאה. והלה סיפר:

"הזוכר אתה ערב אחד לפני מספר שנים שהענקת ספר 'פלא יועץ' לנערה רחוקה מיהדות? נערה זו התחזקה מאד בעקבות הספר, והגיעה לבסוף למדרשת 'סלה' שבבני ברק - שם השתנתה מהקצה לקצה עד שנעשתה לבת ישראל כשרה.

אני ואותה צעירה באנו בברית האירוסין, והתעתדנו להינשא, כשלתע קיבלתי ממנה טלפון שהיא רוצה לחשוב מחדש על הנישואין... קבענו להיפגש. אני שלא ידעתי דבר על חזרתה בתשובה, הופתעתי מאד! במהלך הפגישה שלפה מתיקה תמונה, של רב חרדי זקן בעל זקן לבן וארוך... ואמרה לי: אם ברצונך להינשא לי, תנסה להיות כמוהו!

אני, בן קיבוץ שכל חייו גדל על ברכי הריחוק מהיהדות - חשתי כאילו אבן גדולה נפלה על ראשי... והבהרתי שאין על מה לדבר! ומשום כך דרכנו נפרדה - כשאני שואל את עצמי בתימהון גדול - מה גרם לנערה כה חכמה מבית טוב, לשנות את אורח חייה, ולוותר על שידוך שבה רצתה בו?

החלטתי לפחות לבדוק מתוך סקרנות - מה יש לה לחפש במקום הזה אצל החרדים ה'שחורים'?"

בדרך לא דרך הגעתי 'רק לשבת אחת' לישיבת 'אור החיים' של הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, ושבת זו גררה שבתות נוספות... במהלך אותם שבתות ארוכות, נמשכתי לנועם מתיקות לימוד התורה הקדושה, והמאור שבה החזירני למוטב. פאות וזקן כבר עטרו את פני, ונראתי כבן ישיבה לכל דבר!

שלחתי מכתב לבית הוריה, וכתבתי שאמנם אין לי זקן לבן וארוך כאותו רב שבתמונה, אך בהחלט אני בכיוון הנכון!

לאחר תקופה קצרה נישאנו בשעה טובה, וכיום אני אברך השוקד על תלמודי, ומוסר מדי ערב שיעור לבעלי תשובה, ורעייתי אף היא בדרכה מקרבת לבבות, ונשים רבות שבו על ידה לאביהם שבשמים!"

בשמחה גדולה הודעתי שאבוא לברית, ואתכבד בסנדקאות. השיחה נותקה, ואני עמדתי עוד דקות ארוכות - מהרהר בכוחם של דברי תורה - להאיר נשמות תשוכות, ולהוציאם מאפילה לאור גדול!

בפרשת נשא 'ולבני קהת לא נתן עגלות כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאון'.

☞ **מדוע האחים נשאו את יעקב על הכתף דווקא? כשפרעה אמר לשבטים הקדושים להביא למצרים את יעקב אביהם אמר "ונשאתם את אביכם ובאתם" (בראשית מה, יט), ויש להתבונן בלשון "ונשאתם" - מלשון נשיאה, ויעו' בבעלי התוס' שם שביארו: "ונשאתם את אביכם על כתפיהם". ויש להתבונן מה העניין המיוחד לשאת את אביהם דוקא על הכתף?**

☞ **לכל תלמיד חכם יש קדושת ארון!** ודבר נפלא כתב בספר מגד גבעות עולם (ח"א עמ' לט): ושמעתי מהגרי"ד סלאוויציק זצ"ל לבאר בזה, דעל האבות היה דין קדושת הארון

סופר ע"י בעל המעשה:

אף שמעולם לא הייתי רב, אלא 'אדם פשוט' העובד בתעשייה האווירית, בעיני אנשי השכונה בה גרתי - נחשבתי ככתובת הבלעדית לכל ענייני היהדות. כנראה חזותי החיצונית, החריגה בשכונה החילונית - גרמה לאנשים לחשוב שאני רב, ולא סתם רב אלא 'רב גדול'...

כך הידפקו על דלתי אבות עם ילדיהם סמוך ונראה לבר המצווה שלהם - בכדי שאכין את ילדם להנחת תפילין ולקריאת התורה, או להבדיל אבלים - שאלמדם לומר 'קדיש'.

על אף עתותי הקצובות, התמסרתי בכל מאודי לקרב אחים רחוקים אלו. וביתי הפך למעין 'גמ"ח של תשמישי קדושה', בו ניתן להשיג את כל סוגי תשמישי הקדושה במחירי עלות. הטלפון שבביתי הפך לקו מידע תורני: היכן ניתן להשיג מוהל, מתי תפילת נעילה, ומתי כפרות, ועוד ועוד שאלות מגוונות של יהודים רחוקים - המחפשים כל זיק של יהדות!

בשל היותי ממשכימי קום לתפילת הנץ החמה, עליתי על משכבי בשעת ערב מוקדמת. בערב קיצי אחד, בשעת ערב מאוחרת למדי, עליתי כבר על יצועי, ולפתע דפיקות בדלת. כלל קבעתי לעצמי - שאיני קם לפתוח את הדלת או עונה לשיחת טלפון משעה שעליתי ליצועי. אך נדמה שהדופק על הדלת אינו מתייאש.

כעבור פרק זמן ארוך פסקו הדפיקות, ואני נשמתי לרווחה שסוף סוף ארדם בשקט, לאגור כוחות לעוד יום נוסף לעבודתו יתברך. אך מהר התברר, שהדופק האלמוני לא התייאש מלהקיציני, אלא סך הכל החליף מקום לדפוק בו... ביתי הקטן היה בקומת כניסה, כשחלונות החדרים פנו לחזית הרחוב. לפתע רעדו קמעות חלונות הזכוכית שבחדרי, ומטר דפיקות קולני הומטר על החלונות.

הבנתי שמדובר במשהו חריג - אולי מדובר בפיקוח נפש? בעדינות פתחתי את החלון למחצה, ושאלתי לחשכת הלילה: "קרה משהו דחוף? מה אפשר לעזור?"

מעבר לחלון עמדה נערה צעירה, שניכר היה שרחוקה היא מיהדות מאד... הנערה התנצלה מאד על ההפרעה, אך הסבירה שמדובר בנושא דחוף מאד!

חשבתי שבפיקוח נפש עסקינן... והנערה המשיכה, וסיפרה שהיא סטודנטית באוניברסיטה ידועה, והוטל עליה עד סוף השבוע להכין 'עבודת גמר', כשהנושא הוא "התפתחות היהדות בתקופת הגלות...", הנושא היה רחוק מידיעותיה ומהשכלתה, ובמשך מספר ימים חיפשה מי שיכול לעזור לה בנידון - במציאת חומר כתוב בנושא זה, עד שאי-מי לחשה על אווזה ש"בשכונה שלנו גר רב גדול, ולו הרבה ספרים, ובוודאי יוכל לעזור לך"...

ענית, שאין לי ספרים בנושא זה וגם איני מכיר... הנערה הודתה קלות והתרחקה באכזבה.

לפתע צדו את עיני ספר שהיה מונח על השולחן. בספר זה היתה לי קביעות ללמוד כל ערב לפני השינה - היה זה הספר "פלא יועץ!"

בהחלטה של רגע, קראתי בקול: "רגע, גברת יש לי איך לעזור לך".... הצעירה שבה על עקבותיה, ואני אמרתי "יש בידי ספר נדיר וישן - ובו תשובות לכל השאלות היהדות, אני מוכן להשאיל ספר זה, ובתנאי שהספר יחזור עד מחר בשעה שש בערב".